

# Kronologisk översikt över Carl Gustav Ekebergs liv 1716 - 1784

av  
Gunnar Redelius

- 10 juni 1716      föds Carl Gustaf Ekeberg och uppfostras på Djursholm vid det Banérska säteriet i Danderyds socken där hans far Gustaf Ekeberg var fräsekamrer och förvaltare. Hans mor hette Ebba Catharina Fast och han växte upp tillsammans med sina sex syskon.
- 1727 - 1730      skickas Ekeberg som 11 åring till Uppsala för att studera under en informators ledning. Här visar han bland annat stort intresse för kemi.
- 1730 – 1736      arbetar Ekeberg som apoteksbiträde i Västerås under Gustaf Wessels ledning
- 1736 - 1742      flyttar Ekeberg till Åbo och arbetar som provisor på apoteket i Åbo. I Åbo bevistar Ekeberg föreläsningar i medicin, naturalhistoria och matematik vid Åbos universitet. Under denna tid följer han också med som skeppsläkare på två handelsresor till Spanien, varvid han också lär sig grunderna i navigationskonsten samt tjänstgör som styrman.
- 1742              tar Ekeberg värvning som 4:e styrman på skeppet *Drottningen af Sverige* vid det Svenska Ostindiska Kompaniet. Skeppet gör en grundstötning vid den norska kusten. Kaptenen på skeppet omkommer, sekonden rymmer och förste och andre styrmannen insjuknar, vilket medför att Ekeberg blir andre man i befälsordning på *Drottningen af Sverige*.
- 1744              Ekeberg gifter sig med Hedvig Erlandt
- 1745              mönstrar Ekeberg på skeppet *Stockholm* som tredje styrman (kapten: Estebergen). Skeppet förliser utanför "Hitland" (Shetlandsöarna). Enligt vittnesmål blir Ekebergs hår vitt vid skeppsbrottet. På Shetlandsöarna stannar Ekeberg kvar i tre månader och studerar naturen och landskapet, samt är lokalbefolkningen behjälplig med sina kunskaper i medicin. 31 år senare kommer Ekeberg att upprätta ett detaljerat sjökort över Shetlandsöarna, se vidare nedan. Under detta år föder Hedvig Erlandt dottern Anna Catharina.
- 27 december  
1746 – 20 juni  
1749              Ekeberg befordras till andre styrman på skeppet *Götha Lejon*. Skeppet ligger kvar i Kanton i över ett år och Ekeberg passar då på att där studera naturalhistoria, samt insamlar naturalier på uppdrag av kommersrådet Lagerström.
- 1750              väljs Ekeberg in i Vetenskapsakademien som ämnessven. Under året tillbringar Ekeberg tiden i Göteborg och inför, för det Ostindiska kompaniets räkning från Norge, ett av den namnkunnige kaparekapten Tyrrot köpt fartyg.
- 1750              I början av december mönstrar Ekeberg på som kapten på kompaniets gamla fartyg *Freden* som säljs i Cadix. Hemresan görs på skeppet *Ulrica* från

## Norrköping (kapten: Claes Sager)

- 1751 - 1754 reser Ekeberg till Kanton och åter med skeppet *Hoppet* som förste styrman (kapten: Treutiger). Resan avlöper lyckligt.
- 1755 - 1758 reser Ekeberg återigen som förste styrman till Kanton, denna gång med skeppet *Prinsessan Sophia Albertina*. Under hemfärden utnämns han till löjtnant vid Amiralitetet (kapten: Lehman) och även denna gång avlöper resan utan några större missöden.
- 1759 - 1760 utnämns Ekeberg till kapten på fartyget *Prins Fredrik Adolph*. Resan går till Kanton och även denna seglats avlöper lyckligt.
- 1761 väljs Ekeberg in i Vetenskapsakademien som fullvärdig medlem.
- 1762 - 1763 gör kapten Ekeberg sin åttonde resa med det Svenska Ostindiska Kompaniet, denna gången med skeppet *Storfurstendömet Finland*. Under resan till Cadix omkommer flertalet av det svenska manskapet i rötfeber och man lejer i Cadix nya matrosar. Fartyget stöter också på en mudderbank vid Bankasundet, men missödets avvärjes genom Ekebergs ingripande och kloka åtgärder. Från Kanton hemför Ekeberg tolv levande teplantor till Linnés ”obeskrifvelige glädje”.
- 1763 - 1765 tillbringar Ekeberg sin tid på gården Altomta i Tensta socken. Här ägnar han sig åt jordbruk, trädgårdsodling samt författarskap, bland annat publicerar han två artiklar om det kinesiska oljefröet som han troligtvis experimenterad med under sin tid på Altomta; ”Berättelse om chinesiska olje-fröet och dess trefnad i Swerige” (1764) samt ”Chinesiska soyan” (1764).
- 28 december 1765 - 1767 beträder Ekeberg återigen skeppsdäck, denna gång som kapten på skeppet *Stockholm*. På skeppet finns också en av Linnes lärjungar, den blott sjuåriga Andreas Sparrman som deltog som skeppsläkare (fältskär?). Sparrman kom sedan att hålla Ekebergs minnestal i Vetenskapsakademien samt hedra Ekeberg med att uppställa släktet Ekebergia, som total omfattar 15 stycken arter. Sparrman namnger också en udde mellan Port Elisabeth och East London till Ekeberg Point, vilket flitigt återgavs på samtidens kartor. Vinsten från den här resan till Kanton och åter blir den största i historien för det Svenska Ostindiska Kompaniet, hela 97,75 procent. I Kanton friköper Ekeberg en slavpojke ”Javanen” som sedan döps till Pehr Philander i Tensta kyrka den 15 oktober 1767.
- 1768 hedras Ekeberg med preses sysslan vid Vetenskapsakademien
- 26 juni 1769 – 7 juni 1771 mönstrar kapten Ekeberg på skeppet *Finland*. Denna resa kom att gå till historien och bli särskilt omtalad på grund av tillkomsten av skeppsprästen Jakob Wallenbergs ryktbara bok *Min son på Galejan*. Ekeberg har också skildrat samma resa i boken *Capitaine Carl Gustaf Ekebergs Ostindiska Resa, åren 1770 och 1771*. Under resan görs uppehåll i Kapstaden och Ekeberg gör här flera observationer, bland annat var han den förste som karlagde den stora False Bay och han gjorde dessutom flera botaniska iakttagelser som han

redovisar i ett långt brev till Petter Johan Bergius som han avsånde den 16 juni 1770 från Kapstaden.

- 1774 - 1775 reser Ekeberg med skeppet *Sophia Magdalena* till Kanton och åter. Resan avlöper lyckligt.
- 1776 ägnar sig Ekeberg bland annat åt att rita ett detaljerat sjökort över "Hitland" och "Orcades" dvs. Shetlandsöarna och Orkneyöarna. Sjökortet är välbevarat och finns på Göteborgs Stadsmuseum.
- 1777 - 1778 gör Ekeberg sin sista resa till Kanton och med det svenska Ostindiska Kompaniet. Även denna färd görs med skeppet *Sophia Magdalena* och vid uppehållet i Cadix får Ekeberg underrättelse om att han blivit utnämnd till riddare av Vasaorden. Väl framme i Kanton får han också ordensdekorationen per post som enligt Sparrman väckte kinesernas "stora beundran och tillfredsställelse".
- 1778 - 1784 tillbringar Ekeberg på sin gård Altomta. Här är han mångsidigt sysselsatt med att förbättra gårdens och nejdens jordbruksmetoder och introducerar flera nya sädesslag såsom egyptisk råg och siciliansk vete mm.
- 4 april 1784 avlider Ekeberg 67 år gammal på gården Altomta. Ekeberg avlider troligtvis av en hjärtåkomma då Ekeberg bland annat skriver "Flera år har jag vid häftigt gående eller rörelse känt ett styng uti bröstet .... Detta styngtet är oförlikningen plågende, och drager sig småningom til vänstra armhålan med lika värk, til dess at armen ned til armbågen domna, hvilket kännes ända ner til fingarne" Kapten Carl Gustaf Ekeberg sörjs närmast av sin familj och han kom att gå till historien som den mest erfarna sjökaptenen i Svenska Ostindiska Kompaniets historia.
- 1 december 1790 håller Andreas Sparrman "åminnelse-tal öfver den framledne Capitainen vid Kongl. Amiralitetet samt riddaren af Konl. Wafa Orden, HERR CARL GUSTAF EKEBERG" (från omslagsbilden till Sparrmans minnestal över Ekeberg i Vetenskapsakademien)
- 18 augusti 2000 bildas Altomta Akademien